

Висновки. Дослідження підтверджує високу зацікавленість населення в застосуванні лікарських рослин як доступного і природного засобу підтримки здоров'я. Встановлено, що більшість респондентів звертається до фітотерапії регулярно або епізодично, переважно з використанням добре відомих рослин, фармакогностичні властивості яких науково підтверджені. Це свідчить про необхідність підтримки і збереження традиційної практики фітотерапії на науковій основі. Зіставлення результатів дослідження з аналітикою фармацевтичного ринку підтверджує актуальність традиційного фітотерапевтичного підходу, оскільки найпопулярніші серед населення лікарські рослини здебільшого відповідають категоріям препаратів з найвищим попитом у структурі продажу за I квартал 2025 року. Таким чином, можна зробити висновок, що фітотерапія може відігравати значну роль у профілактиці та супровідному лікуванні поширених захворювань, підвищуючи загальну ефективність і доступність медичної допомоги.

Список використаних джерел

1. Аптека.ua. Аналітичний огляд ринку лікарських засобів за I квартал 2025 року. URL: <https://www.apteka.ua/article/719104>
2. Бучко О. Антиоксидантна активність кропиви дводомної (*Urtica dioica* L.) Вісник Львівського університету. Серія біологічна. 2016 р. Вип. 73. С. 380-384.
3. Гонтова Т. М. Теоретичні та практичні аспекти дослідження лікарських рослин: матеріали V Міжнар. наук.-практ. internet-конф., м. Харків, 23-25 листоп. 2022 р.–Харків: НФаУ, 2022. с. 56-58.
4. Державна Фармакопея України. Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2-е вид. Доповнення 5. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2020 р..
5. Державна Фармакопея України. Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2-е вид. Доповнення 5. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2021р.
6. Обідейко О. В. Фармакогностичне вивчення деяких представників роду *Matricaria*. Наукові праці НДУ № 3. 2015р.

Богдана Волошин

Науковий керівник – к.пед.н. **Катерина Люшук**

Луцький базовий фаховий медичний коледж КЗВО «Волинський медичний інститут»

SCICHORIUM INTYBUS У ФОКУСІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО АНАЛІЗУ: БІОАКТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ, СПОЖИВЧІ УЯВЛЕННЯ ТА ТОКСИКОЛОГІЧНА БЕЗПЕЧНІСТЬ

Постановка проблеми: Лікування та профілактика захворювань є одним

із актуальних питань сучасності. У розвиненому суспільстві чимало людей звертається до народної медицини, зокрема, використовуючи лікарські рослини як складову раціону або замінюючи ними певні продукти. До таких рослин належить цикорій (*Cichorium intybus*), який більшості відомий як замінник кави. Проте, не всі знають що цикорій можна заготовляти самостійно і використовувати як лікувальний засіб, а також як інгредієнт у кулінарії. Важливо знати, наскільки безпечне використання цієї рослини, якщо вона зібрана самостійно, а не куплена в аптеці.

Мета дослідження:

- 1) Провести опитування щодо обізнаності населення про рослину цикорій, її використання в народній медицині та кулінарії.
- 2) Перевірити безпечність використання рослинної сировини, зібраної самостійно, зокрема наявність важких металів у відварі цикорію.
- 3) Ознайомити широкий загал з використанням лікарської рослинної сировини *Cichorium intybus* в народній медицині та кулінарії.
- 4) Сприяти поширенню науково обґрунтованих даних щодо застосування лікарської рослинної сировини *Cichorium intybus* у сучасній косметології

Результати дослідження :

З метою встановлення рівня обізнаності населення щодо рослини *Cichorium intybus* та її застосування, було проведено анкетування серед студентів I курсу ЛБМК КЗВО «Волинський медичний інститут» із використанням сервісу Google Forms. У дослідженні взяли участь 210 респондентів.

Результати опитування засвідчили таке:

94% опитаних чули про існування рослини цикорій; 51,2% респондентів знають про її використання в народній медицині; 28,9% обізнані з тонізуючими властивостями цикорію; 17,9% – зі зміцнюючою дією відвару цикорію; 19% респондентів відомо про його гіпоглікемічні властивості; 89,3% знають, що в якості лікарської сировини використовується корінь; лише 44% респондентів мають уявлення про місця зростання рослини; 31% знають оптимальний період заготівлі сировини; 76,2% стверджують, що можуть відрізнити цикорій від інших рослин, проте 50% з них ніколи не куштували відвару чи продуктів його переробки; 66,7% не готові замінити ранкову каву на напій із цикорію; лише 10% поінформовані про використання цикорію в кулінарії та косметології; 85,7% висловили бажання розширити знання про цю лікарську рослину.

Отримані дані свідчать про загальний інтерес до теми, однак рівень обізнаності щодо конкретних властивостей, сфер застосування та правил збору *Cichorium intybus* залишається недостатнім, що потребує подальшого інформування й просвітницької роботи серед молоді.

Відомо, що рослини, які ростуть на забруднених територіях – узбіччях автотрас, поблизу промислових об'єктів – мають здатність до акумуляції важких металів у своїх тканинах. Ці речовини, потрапляючи до організму, можуть чинити токсичну дію, провокувати мутації, а в окремих випадках спричиняти розвиток онкологічних захворювань. Саме тому вживання лікарських рослин, зібраних самостійно, без контролю джерела походження, може бути потенційно небезпечним.

У рамках дослідження було поставлено завдання: перевірити наявність важких металів у відварі кореню *Cichorium intybus*, зібраного в екологічно несприятливій зоні. Зразки рослинної сировини було зібрано в листопаді 2024 року в селі Рудка Дубенського району Рівненської області біля узбіччя швидкісної траси. Заготівлю, сушіння та подрібнення коренів проводили згідно з вимогами фармакогнозії.

Для експерименту було приготовано два варіанти відвару в інфундирному апараті: 50 г сухого кореня на 150 мл води (дослід 1) та 50 г сухого кореня на 75 мл води (дослід 2)

Визначення наявності важких металів проводили за допомогою фармакопейних реакцій ідентифікації: на катіони Zn^{2+} , Cu^{2+} , Fe^{3+} – з натрій сульфідом; на Pb^{2+} – з калій йодидом та калій хроматом; на Cu^{2+} , Fe^{3+} – з жовтою кров'яною сіллю; на Fe^{3+} – з калій тіоціанатом; на Zn^{2+} – з дитизоном та натрій гідроксидом.

У жодному з дослідів не було виявлено позитивного аналітичного сигналу. Це свідчить про відсутність важких металів або їхній вміст у кількостях, що не перевищують гранично допустимі норми.

Отримані результати дозволяють припустити, що навіть за умов зростання на потенційно забрудненій території *Cichorium intybus* не накопичує небезпечну кількість важких металів, або їхній вміст у водному відварі є незначним.[1, с.369] Подальші дослідження із залученням інструментальних методів (атомно-абсорбційна спектроскопія тощо) дозволять отримати точніші результати.

У результаті опрацювання літературних джерел [2; 3] встановлено, що рослинна сировина *Cichorium intybus* (цикорію) знаходить широке застосування не лише в народній і традиційній медицині, але й активно використовується у кулінарії та косметології.

Цикорій і препарати на його основі здавна застосовуються у фітотерапії як ефективні засоби для стимуляції апетиту, нормалізації травлення, а також при лікуванні гострих і хронічних гепатитів, ентероколітів, стоматитів, кон'юнктивітів та інтоксикацій. Коріння цикорію використовують як загальнозміцнюючий засіб у випадках фізичного виснаження та для нормалізації складу крові. Відвари з цієї рослини рекомендовані при анемії, малярії, виразковій хворобі шлунку, бронхіальній астмі, серцевих набряках, цинзі, туберкульозі, істерії, подагрі, а також при шкірних захворюваннях. Розпарені надземні частини рослини застосовують зовнішньо при радикулітах, міозитах і лімфаденітах.

У кулінарній сфері цикорій використовують як у свіжому вигляді (наприклад, листя для салатів), так і в сушеному (здебільшого корінь). На основі вивчених джерел встановлено, що свіже листя додають до салатів та гарячих страв, а порошок із сушених коренів – як приправу до солодких і основних страв. Традиційно корінь цикорію використовують для приготування кавового напою, чаїв, квасу, цукерок та інших харчових продуктів.

У межах вивчення біологічного потенціалу лікарської рослинної сировини *Cichorium intybus* встановлено її перспективність для використання в косметичних засобах як допоміжного, але функціонально активного компонента.

Дослідження свідчать про наявність у цикорію таких властивостей:

- Дерматозаспокійлива дія. Рослинні відвари та екстракти знижують чутливість шкіри, зменшують почервоніння, свербіж та подразнення.

- Протизапальний ефект. Біоактивні сполуки, зокрема антиоксиданти, сприяють зменшенню локального запалення та покращенню стану проблемної шкіри.

- Трофічна підтримка дерми. Вітамінно-антиоксидантний склад (зокрема вітаміни С і Е) активізує регенераторні процеси, стимулює синтез колагену, покращує еластичність і загальний вигляд шкіри.

- Антивіковий вплив. Регулярне використання засобів із цикорієм сприяє зменшенню глибини зморшок, відновленню тону та збереженню здорового вигляду шкіри.

Таким чином, *Cichorium intybus* має значний потенціал у створенні натуральних косметичних препаратів із дерматотропною та антивіковою дією.

Висновки :

Рівень поінформованості молоді про *Cichorium intybus* є загалом високим, однак потребує поглиблення в аспектах практичного застосування.

Відвари з кореня, зібраного в умовах потенційного забруднення, не містять токсичних концентрацій важких металів.

Цикорій має значний терапевтичний і побутовий потенціал для використання в медицині, кулінарії та косметології.

Необхідне подальше поширення науково обґрунтованої інформації про властивості та безпечність використання *Cichorium intybus*.

Список використаних джерел:

1. Волошин Богдана Дослідження наявності важких металів у відварі коренів цикорію дикого/Матеріали XXIX Конгресу студентів та молодих учених «Майбутнє за наукою» Тернопіль : Укрмедкнига, 2025, С. 476
2. Фітомаркет URL: <https://fitomarket.com.ua/ua/fitoblog/cikorij-polza-i-vred>
3. Тижневих EXO URL: <https://exo.in.ua/porada/1467>

Вікторія Сахнюк

Науковий керівник – к. б. н., доц.

Мар'яна Каськів

КЗВО «Рівненська медична академія»

Рівненської обласної ради

МЕДИКО-БІОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЗАГОЮВАЛЬНОЇ ДІЇ ОЛІЇ З ОБЛІПИХИ ПРИ МІКРОТРАВМАХ ШКІРИ РУК У ВІЙСЬКОВИХ

Постановка проблеми. Останні десятиліття можна спостерігати підвищений інтерес людства до лікарських засобів із рослинної сировини [1]. В усьому світі ці засоби використовуються як продукти охорони здоров'я, зокрема, для лікування уражень шкіри. Ми зосередили увагу на представнику роду багаторічних рослин - обліпиху звичайну, шипшину звичайну та продукти, отримані з неї, які багаті на флавоноїди та незамінні жирні кислоти, що мають